

Lugt, Arjen van der

Van: Voorzitter Lek en IJssel Stroom <voorzitter@lekenijsselstroom.nl>
Verzonden: dinsdag 11 mei 2021 15:24
Aan: Lugt, Arjen van der
Onderwerp: Pleidooi "Samen voor een beter klimaat"
Bijlagen: Energie Cooperatie Lek en IJssel Stroom pleidooi 1.0.docx

Categorieën: Ingekomen stuk

Geachte griffier, graag verzoek ik u dit stuk door te sturen aan de diverse forumleden van de gemeente Oudewater.

Beste Raads- en Commissieleden en leden van B&W van de gemeenten Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort,

Graag bied ik u namens het Bestuur van de Energie Coöperatie Lek en IJssel Stroom een uitvoerige versie aan van ons pleidooi "Samen voor een beter klimaat".

De korte samenvatting is te vinden op de laatste pagina van dit stuk.

We hopen en rekenen erop dat uw Commissie en Raad zullen instemmen met minimaal het bod dat nu wordt voorgesteld door de Colleges. Wij achten het onontkoombaar dat de gemeenten Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort een besluit nemen dat in lijn is met de nationale en Europese richtlijnen van 55% reductie van CO₂ in 2030.

Wij achten het onwenselijk om een besluit te nemen tegen het verkennen van mogelijke windlocaties op ons grondgebied, aangezien 'wind' een grote bijdrage kan leveren aan de energietransitie. In ons pleidooi geven we aan hoe dergelijke voor groepen burgers ingrijpende maatregelen niettemin genomen zouden kunnen worden, namelijk wanneer zij zich daarvan de eigenaar zouden kunnen voelen.

Uw leiderschap is bepalend voor toekomst van de leefomstandigheden in onze Lopikerwaard. Geef aan onze kinderen een leefomgeving door die net zo plezierig is als die waarin wij hebben kunnen leven. Om met de woorden van Barack Obama te spreken:

"Wij zijn de eerste generatie die iets merken van klimaatverandering en de laatste die hier iets aan kan veranderen. We hebben maar één planeet. Er is geen plan B."

Mocht u nader een gesprek wensen naar aanleiding hiervan, neemt u dan gerust contact met ons op.

Veel wijsheid gewenst!

Namens het Bestuur van Energie Coöperatie Lek en IJssel Stroom

Dick Nederend

06-51498300

voorzitter@lekenijsselstroom.nl

www.lekenijsselstroom.nl

Samen voor een beter klimaat

Pleidooi van de Energie Coöperatie Lek en IJssel Stroom

*ten behoeve van de besluitvorming in de gemeenten
Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort
over de Regionale Energie Strategie (RES)*

Versie 1.0 10 mei 2021

De Energie Coöperatie Lek en IJssel Stroom is de duurzame energiecoöperatie in de Gemeente Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort. Sinds 2019 werken vrijwilligers, professionals en haar leden aan de ontwikkeling van een zonneveld, de voorbereiding van projecten op het gebied van wind, energieopslag alsmede aan de verkoop van duurzaam en coöperatief opgewekte stroom.

Met meer dan 140 leden en een netwerk aan vrijwilligers is bij de Energie Coöperatie Lek en IJssel Stroom een berg ervaring en betrokkenheid opgebouwd die beschikbaar is voor de komende stappen in de energietransitie. Die kennis en ervaring zijn gebundeld met die van collega's in de provincie en het land. Van daaruit leveren we als Energie Coöperatie Lek en IJssel Stroom deze bijdrage aan de politieke en lokale dialoog over de rol die de gemeenten Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort gaan spelen in de lokale energietransitie in de jaren tot 2030.

1. We houden van de plek waar we leven

We houden van het land waarin we leven. Genieten van onze landschappen en onze steden. Hebben goed te eten en zijn gezond. Althans, zo ervaren we dat. Eén van de gelukkigste gemeenschappen op de wereld. Maar dat is niet altijd zo geweest. En dat is naar de toekomst toe niet vanzelfsprekend. Ons land is immers voortdurend in verandering en zal de komende tientallen jaren op de schop gaan: voor woningen, wegen, kringlooplandbouw, recreatie, en voor onze energievoorziening. Want het einde van de altijd beschikbare aardgasvoorziening is nabij.

We ervaren de nadelen van onbegrensd gebruik van fossiele brandstof nu in de vorm van klimaatverandering. Wetenschappers geven aan dat dit de grootste bedreiging is waar we als mensheid voor staan. En dus veranderen we mee: er is geen andere keuze. De grote vraag is: hoe geven we die verandering vorm en wat vergt dat van ons allen? Daarover gaat de energietransitie, daarover handelt het Klimaatakkoord. Het is een complex verhaal en zonder pijnlijke keuzes of maatschappelijke wrijving zullen de veranderingen niet gaan.

We kunnen wel leren van het verleden. Vroeger gingen grote veranderingen ook niet zonder slag of stoot toen het landschap op de schop ging voor de oprukkende stad, voor de mechaniserende landbouw, voor onze brede wegen en robuuste elektriciteitsvoorziening. Gelukkig brachten deze veranderingen ons welvaart, welzijn en ook tevredenheid.

2. Verandering ging nooit zonder slag of stoot

Wie maakte het nog mee: dat Willige Langerak, Polsbroek, Benschop, Willeskop een zelfstandige gemeente waren. En wat zal de toekomst ons bieden nu Lopik aangeeft te willen fuseren met....?? Wie heeft nog meegemaakt dat het land op de schop ging voor duizenden kilometers gasleidingen vanuit Groningen het hele land door. Wie kent het buitengebied nog zonder hoogspanningsleidingen door het groen en zonder snelwegen en provinciale wegen als de N210. Al die veranderingen droegen wel bij aan de welvaart en het woongenot zoals we die nu ervaren.

De Groene Kernen zijn zo heerlijk om in te wonen en recreëren omdat elders de winkelcentra zijn, de cultuur in de stad aanwezig is en je over de weg snel even een weekendje weg kunt of naar je werk. Er is dus geen lust zonder last, geen genot zonder pijn, geen maatregel zonder onbedoeld of

onwenselijk, maar wel ingrijpend effect. We zijn tevreden als er een balans ervaren wordt tussen lusten en lasten. Maar we kunnen niet zeggen: hier alleen de lusten en de lasten graag ergens anders. De burens zien je aankomen.....

3. De energietransitie gaat eveneens gepaard met pijnlijke keuzes

Nu we samen erkennen dat ons klimaat verandert door al die op fossiele grondstoffen gebaseerde luxe spreken we van een noodzakelijke energietransitie. Niet alleen onze stroom komt straks uit duurzame bronnen, maar onze warmte ook. Een ongekende verbouwing van het land zal de komende decennia plaatsvinden, ook door een duurzamere landbouw en een miljoen nieuwe woningen. Voor de energietransitie is voorlopig de periode tot 2050 uitgetrokken, in afstemming met de rest van de wereld, met Europa, met andere provincies, met alle gemeenten en waterschappen.

We hebben het Klimaatakkoord, een Klimaatwet, we hebben een collectieve landelijke en Europese ambitie van 55% reductie aan broeikasgassen voor 2030 (referentiejaar 1990) en 95% in 2050. We hebben afgesproken die transitie gestalte te geven met nu bestaande en bewezen technieken, maar weten ook dat in de komende jaren innovaties zullen leiden tot nog betere vormen van energiewinning, van energieopslag, van energiedistributie.

We hebben tot slot bepaald dat we dit samen doen, weliswaar binnen het gangbare politieke bestel, maar met intensieve bemoeienis, zeggenschap en eigendom van de lokale betrokkenen. Want die nieuwe energievoorziening wordt zichtbaar in dorp en kern, in het buitengebied en het landschap. Dat gaat ons dus allemaal aan. En daarom is onze invloed en eigenaarschap cruciaal.

4. De energietransitie kent vele winnaars

De laatste tijd worden nadelen van die energietransitie uitvergroot. Dat is logisch: zodra iets echt dichtbij komt ga je je verzetten als je er geen baat bij denkt te hebben. Dat betreft nu de windturbines, maar eveneens de zonnevelden, de nieuw te graven kabels en hoogspanningsleidingen, de straten die op de schop gaan en zo meer. Aan ieder wordt gevraagd mee te denken, te investeren, te accepteren. Daar staat wel wat tegenover. Want we dragen actief bij aan het tegen gaan van de klimaatverandering, we isoleren onze woningen en maken ze toekomst- en waardevast, we beperken de toekomstige kosten van onze energie, we worden er eigen baas over, we beperken de importen uit minder gewenste streken.

Kortom: we worden betere voorouders. We kunnen onze (klein)kinderen recht in de ogen kijken en al die andere bewoners van de Aarde die anders nog meer komen te lijden onder een veranderend klimaat. We innoveren bovendien in de industrie, de landbouw en de handel, we creëren tienduizenden banen, we onderscheiden ons in de wereld. Het nadeel dat we in Europa nu achter lopen als het gaat om duurzame energie, kunnen we omzetten in concurrerend en onderscheidend vermogen. De energietransitie is niet alleen een kwestie van investeren en kosten maken, maar kent vele winnaars en een nog mooiere toekomst voor allen.

5. Leg een forse ambitie vast

De Europese Unie heeft zeer recent haar klimaatambities voor 2030 aangescherpt en bepaald op 55% CO₂-reductie ten opzichte van 1990. De jaren daarna komen de resterende 40-45% aan bod, tot een klimaat neutrale gemeenschap in 2050. Men zegt: neem nu de pijn, want elke uitstoot nu draagt alsnog bij aan klimaatveranderingen in tientallen jaren na nu. Als je stevig investeert in de periode tot 2030 kun je het daarna rustiger aandoen. Aangestuurd door echte prijzen (CO₂-heffingen), subsidies, goed beleid, geaccepteerde maatregelen door ons als burgers, boeren en ondernemers.

Deze ambitie kunnen we als gemeenten overnemen: zorg dat de energiebehoefte in 2050 (natuurlijk met forse onzekerheden omgeven) volledig CO₂-neutraal is en in 2030 55% daarvan. Dus niet: verdeel de opdracht voor 2050 in drie periodes van 1/3, want dan zit je in 2030 pas op 33% in plaats van 55%. En we moeten wel heel goede argumenten hebben om zo fors af te wijken van internationale afspraken als nu de bedoeling lijkt.

6. Bepaal de uitvoering gaandeweg

Zoals gezegd: we weten niet of er nieuwe technieken beschikbaar zijn na 2030: dat zal vrijwel zeker het geval zijn want juist nu, door de druk van 'Parijs' en de EU-ambitie, komen innovaties steeds sterker naar voren en worden bestaande technieken steeds efficiënter en goedkoper. Maar het kan niet zo zijn dat we nu niets of veel te weinig doen met juist dat als argument. Want alles wat we nu niet doen komt ten laste van de generaties na de onze en de generaties elders.

De lokale energietransitie moet daarom een afgewogen geheel zijn van besparing (dan hoeft je minder op te wekken), van het winnen van zonne- en windstroom, van warmte en koeling uit bodem, lucht en water, van opslag voor de nacht en in de winter. Wat we daar nu al aan kunnen doen moeten we niet laten.

Maar ook in de wetenschap dat een zonnepaneel of windturbine over vijftien jaar misschien niet meer nodig is en vervangen wordt door een nieuwe techniek. Het landschap weer voor andere doeleinden benut kan worden of veranderd in 100% natuur. Kortom: wees flexibel in de uitvoering, maar wel strak in de doelstelling.

7. Verdeel lusten en lasten eerlijk

Wie in een verstedelijkte kern woont, vindt het fijn om in het groene landschap te fietsen, maar ervaart in eigen woonomgeving de last van het verkeer, van geluid van burens, van minder speelgelegenheid voor de kinderen. Wie in een groene kern woont ervaart de voordelen van de openheid en de rust en vindt het fijn om in de stadskern te kunnen shoppen om daarna naar de eigen rust terug te keren. Oftewel: we hebben de stadskern en het groene buitengebied beide nodig, maar bewoners in beide gebieden moeten accepteren dat er gezamenlijkheid moet zijn om lusten en lasten in balans te houden.

Dat houdt in dat als het buitengebied verandert als gevolg van duurzame energiewinning, dat deel uitmaakt van die totale som. Je kunt niet zeggen: alles moet wel anders als gevolg van duurzaamheid

en klimaat, maar de maatregelen moeten vooral elders plaatsvinden. De Noordzee is geen alternatief voor duurzame opwek op land. Op de Noordzee worden alle beschikbare locaties al benut om de energiehonger van onder andere industrie, transport en telecommunicatie te stillen om ons van gewenste producten en diensten te kunnen voorzien. Duurzame opwek op zee en op land zijn beiden nodig en vullen elkaar aan. De opdracht die gemeenten nu hebben om leiding te geven aan de energietransitie moet toch echt grotendeels in het eigen gebied plaatsvinden. Waar het om gaat is: een goede balans tussen lusten en lasten, met een goede dialoog over het wegen van risico's en opbrengsten.

8. Sluit niets uit, ook gezien de tijdelijkheid van huidige oplossingen

Waar staan we dan nu? Voor de energietransitie hebben we behoefte aan stevig beleid, aan acceptatie van het idee dat pijnlijke keuzes onontkoombaar zijn, aan compensatie daarvan voor hen die het vooral treft, aan open dialoog over maatregelen, aan lokale zeggenschap en eigendom van de energiewinning en de distributie en het gebruik daarvan. Sluit daarbij geen bronnen uit, want dan bouw je een huis zonder fundament.

Een voorbeeld. Alleen zon-op-dak levert ten eerste te weinig op voor de enorme ambitie en ook met zon-op-land erbij is er een probleem. Want de zon levert veel te weinig energie in de winter en in de nacht. Windenergie daarentegen kent een tegenovergesteld patroon. Wind en zon samen leveren veelal een redelijk stabiele energiestroom. Je hebt ze daarom beide nodig, al was het maar om niet een nog veel zwaarder elektriciteitsnet te moeten bouwen. Bovendien: wie geen windmolen wil, moet in plaats daarvan tien ha of meer aan zonneveld accepteren of vele honderden kleine windmolens. Kies maar.

Daar waar mensen last ervaren van windmolens of zonnevelden moet compensatie plaatsvinden: financieel of anderszins. Op voorhand uitsluiten van het een of ander biedt geen soelaas om samen te werken aan dat wat we allemaal nodig vinden: een duurzame energievoorziening in 2050. Voor elke maatregel is eenvoudig een serie nadelen op te sommen, maar evenzeer een gelijke lijst voordelen. We zullen alles in zijn geheel moeten bezien en dus ook (tijdelijke) pijn moeten nemen. Dat is echter niets nieuws, want alleen op die manier hebben we onze mooie samenleving, ons geweldige landschap en de bijzondere natuur opgebouwd.

9. Politiek betekent keuzes maken, leiderschap tonen

Het woord is daarmee aan de politiek. Want daar worden immers de afwegingen gemaakt, dilemma's onderkend en afgewogen, bepalen gekozenen hoe we (ook de eigen kiezers) pijn nemen en compenseren. Wordt het leiderschap getoond wanneer maatregelen niet populair waren maar wel noodzakelijk. Zonder een weg geen transport, zonder een hoogspanningsleiding geen stroom, zonder fabriek geen spullen, zonder haven geen import, zonder landbouw geen voedsel, zonder bouw geen huizen. En nu dus: zonder zon-op-dak en zon-op-land en zon-uit-wind geen energietransitie en geen vermindering van klimaatverandering.

Wat we nu gaan doen, doen we niet voor de eeuwigheid maar vooralsnog voor 15-20 jaar. We kunnen daarmee een nog mooiere natuur vormgeven, zonder verder bij te dragen aan de klimaatverandering, door inkomsten te genereren en kostenbesparing te realiseren, met lokale zeggenschap en eigendom. En gebaseerd op (inter)nationale doelstellingen. Want we staan nog maar aan het begin van wat ons te wachten staat: de warmtetransitie komt er ook nog aan, los van het aardgas.

Van belang is nog de samenhang met andere vraagstukken, zoals de toekomstige woningbouw in de gemeenten Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort, de daarvoor benodigde infrastructuur, de groeiende behoefte aan recreatie en een robuuste natuur et cetera. Zoek vooral naar 'mee koppeling': kan een zonneveld kwaliteit toevoegen aan een nieuwe woonwijk? Kunnen kleine windmolens voor een deel van de lokale stroom zorgen ('volksmolens')? Kan daar waar een wijk op de schop moet meteen de warmte uit de bodem gehaald worden? Kan een meer lokaal gerichte kringlooplandbouw baat hebben bij een financieringsstroom uit zonne-energie? Kan een zonneveld ook educatief en recreatief benut worden?

Een meer integrale aanpak zou beter zijn dan wanneer elk maatschappelijk of economisch domein eigen oplossingen bedenkt. De politiek kan een dergelijke meer integrale en gebiedsgerichte manier van denken en beslissen voor haar rekening nemen. Minder eigenbelang, meer gezamenlijk belang. Ook dat is de tijdgeest.

10. Het slotpleidooi

Wat we bepleiten is samengevat het volgende:

Aanvaard de energietransitie als een mogelijkheid om als gemeenschap verantwoordelijk te willen zijn voor de eigen energievoorziening ("wees goede voorouders") en aanvaard de notie dat uitstel en gebrek aan ambitie bijdragen aan verdere klimaatverandering. Politieke wilskracht en daadkracht zijn essentieel, evenals het bewerkstelligen van draagvlak en initiatieven bij burgers en ondernemers.

In meer detail stellen we de gemeenten Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort het volgende voor:

- a. Bepaal de duurzame-energieambitie van de gemeenten Lopik, IJsselstein, Oudewater en Montfoort voor 2030 op 55% van de doelstelling voor 2050 (landelijke- en EU-ambitie).
- b. Maak heel veel werk van ondersteuning van energiebesparing bij burgers en bedrijven om daarmee de energiebehoefte tot een minimum te reduceren.
- c. Sluit niet op voorhand technieken uit, maar maak een afgewogen mix van nu beschikbare energiedragers (zon, wind, warmte, opslag).
- d. Heb open ogen en oren voor diegenen die maatregelen als pijnlijk ervaren en compenseer daarvoor. Doe dat in goed overleg met betrokkenen.
- e. Plan maatregelen in nauwe samenspraak met bewoners en andere betrokkenen; zorg voor minimaal 50% lokaal eigendom, zeggenschap en verdeling van de opbrengsten.
- f. Zorg voor een duidelijke meerjarenplanning en -agenda zodat initiatiefnemers en toekomstige eigenaren weten waaraan ze toe zijn.

- g. Denk integraal. Zoek mogelijkheden voor het integreren van energemaatregelen met maatregelen op het gebied van woningbouw et cetera.

“Wij zijn de eerste generatie die iets merkt van klimaatverandering en de laatste die hier iets aan kan veranderen. We hebben maar één thuis en één planeet. Er is geen plan B.”

Barack Obama